

De ğ i n m e l e r

Devrimci Hareketin Yurtdışı Gerçe ğ i

Muzaffer Nisan

Yurt dışında yaşıyan Türkiyelilerin önemi ve sorunları, onların yaşadıkları ülkelerde toplumsal olarak tuttıkları yerin büyüklüğünden daha ciddidir. Çünkü gerek Türk devleti açısından, gerekse de Türkiye devrimci hareketi açısından bakıldığında görülecektir ki, bu insanların geliş nedenleri ne olursa olsun, şu anda Türkiye¹ açısından büyük önemleri var.

Devlet açısından bakıldığında, işçilerin gönderdikleri döviz gelirleri, devletin toplam döviz gelirlerinin yüzde 20'sinin üzerindedir. 1984 yılında yüzde 26, 1989'da yüzde 27².

Bu durumu Hüseyin Şahin, Türkiye Ekonomisi adlı çalışmasında şöyle belirtir: "İşçi gelirleri ödemeler bilançosunun finansmanında vazgeçilmez bir kaynak haline gelmiştir. 1988-1992 döneminde toplam 14.3 milyar dolar civarında işçi geliri yurda girmiştir. Bu para ile aynı dönemdeki ham petrol alımlarının yüzde 66'sını veya dış borç faiz ödemelerinin yüzde 91.62'sini ödemek mümkün olmuştur."³

Türkiye devrimci hareketi açısından ise bütün bir değerlendirme yapabilmek için yeterli veri yok. Ancak şu

¹ Burada kastedilen, her biçimiyle Türkiye merkezliktir. Ulusal hareketi de bu tanımlamanın içinde belirtmek gerek. Çünkü nihayet o da misak-ı milli sınırları içindeki durum ve gelişmelerde kaynağını bulmaktadır.

² Maliye Bakanlığının 1994 yılında bütçe tasarısıyla beraber TBMM'ne sunduğu "1993 Yıllık Ekonomik Rapor", s.145.

³ Hüseyin Şahin, Türkiye Ekonomisi, Ezgi Kitabevi Yay., Bursa 1995, s.333.

kadarını belirtebiliriz; örgütler platformunda durup yurtdışında bir örgütlenmeleri söz konusu edilebilecek bütün yapılanmaların maddi kaynakları yurtdışıdır.⁴ Öte yandan örgütlü yapıların gösterdikleri siyasal etkinliklere bakarak da bu sonuca ulaşabiliriz: Gece, yürüyüş gibi etkinliklere kattıkları kitle bağlamında bakıldığında, bu yapıların Türkiye'deki güçleri, yurtdışındaki güçlerinin dörtte biri kadar değildir.⁵

Dolayısıyla, Engin Erkiner'in şu tespiti yerindedir:

"İlginçtir ve önemlidir: Türkiye Cumhuriyeti devletinin ülke dışındaki TC vatandaşlarına bakışıyla, Türkiye'deki devrimci örgütlerin yine ülke dışındaki (özellikle Batı Avrupa'daki) Türkiyeli devrimcilere (ve örgütlere) bakışı özünde aynıdır: Bunları Türkiye'deki çeşitli ihtiyaçları (genellikle ekonomik) karşılama kaynağı olarak görmek... Bunun olabilmesi için de göçmen kitlesinin olabildiğince Türkiyeli kalması gerekir."⁶

Şimdi tekrar konunun başına dönelim ve insanların yurtdışına neden gittiklerini belli başlı yönleriyle kısaca belirterek devam edelim:

Kapitalizmin dengesiz ve sıçramalı gelişimi, bu gelişmenin hızlı olduğu ülkelerde varolan işgücüyle yetinemez. İhtiyaç duyduğu işgücünü, işgücü fazlası olan ülkelere karşılamaya yönelir. Bu ise bazı, (genelde geri ve işsizliğin yüksek olduğu) ülkelere, ileri ve işgücüne ihtiyaç duyan ülkelere doğru bir nüfus (işgücü) hareketine yol açar. Bu göç, göç edenlerin geldikleri ülkelerdeki üretime katılmaları ve giderek oraya yerleşmeleri sonucunu (onların istemlerine rağmen) doğurur. Buna örnek olarak, 1960'lı yıllarda Türkiye'den

⁴ 1995 yılı içinde bir örgütün kampanya hedeflerini içeren bir bildiriye Türkiye hedefi olarak 500 milyon Türk lirası belirlenmişken, yurtdışı hedefi olarak 4 milyon Mark hedef verilmişti. Kampanyanın sonunda, yurtdışı örgütünün hedefini yakaladığı, ancak Türkiye örgütünün hedefine ulaşamadığı açıklanıyordu. Bu demektir ki, bu örgütün "bağışsal" gelirlerinin yüzde 98'i yurtdışından geliyor.

⁵ İsteyen bu durumu o yapının yayınlarında, kendi verdikleri rakamlarla karşılaştırabilir.

⁶ Sosyalizm Sorunları/2, Mayıs 1995, s.193

Almanya'ya doğru başlatılan insan (işçi) akınına verebiliriz.

Gerek tek tek ülkelerde başlayan ve yürütülen savaşlar, gerekse de ülkelerarası savaşlar, yürütüldükleri alan ve bölgelerde sivil nüfusu savaş alanı dışındaki alanlara doğru savurur. Bu durumda savaşın niteliği (yani haklı/haksız ayrımı) önemli olmadığı gibi, sonuç üzerinde bir etki de yaratmaz. Her savaşın kendisi, ona katılmayan veya katılmak istemeyenleri ondan kaçınmayla yüz yüze bırakır. Eski Yugoslavya'nın dağılışı ve sonuçta yarattığı göç olgusunu buna örnek verebiliriz.

Bazen de, tek tek ülkelerdeki siyasal koşulların değişimi bu ülkelerdeki insanların bir kısmını başka ülkelere gitmeye yöneltir. Bu siyasal değişimlerde genelde iktidardaki değişimin dozu, ona muhalif olanlara yönelik baskının artması vb. koşullar, hareketin sürüklediği insan sayısı ve şiddetiyle doğru orantılı olarak devam eder. Bu duruma da örnek olarak 12 Eylül sonrası Türkiye'yi verebiliriz.⁷

Bunların sonucunda bir ülkenin dışında, o ülkenin nüfusunun bir bölümü yaşıyor olur. Adına göçmen işçiler, misafir işçiler, siyasi göçmenler, mülteciler vs. ne derirse densin, sonuçta bu insanlar ülkeleri dışında bir ülkede yaşıyorlar. Yaşamlarının bir gerçeğidir; öncelikle dil bilmiyorlar, yabancıdırlar, bir sosyal çevreleri yok, içinde yaşadıkları toplumla beraber kendilerini ifade etmekten yoksunlar, bu durumları onları gettolaşmaya sevk eder. Aslında gettolaşıp içe kapanmalarını, hem içinde yaşıyor oldukları ülkenin, hem de geldikleri ülkenin devleti de istiyor.

⁷ Elbette, 12 Eylül sonrası yurtdışına gidenlerin tümünün siyasal nedenlerle gittiği söylenemez. Geline ülkenin aldığı önlemlerden dolayı, artık bu ülkelere gelmenin siyasal nedenler öne sürmekten başka bir yolu kalmıyor. En azından bu, ileri sürülebilen gerekçedir. Yani bu grubun içinde olanların çoğunluğunu esasen ekonomik nedenlerle göç edenler oluşturuyor olmasına rağmen, ekonomik gerekçe, geldikleri ülkede kalmalarını sağlama olanağı vermiyor. Tek çare, mültecilik hukukundan yararlanabilmek için siyasal iltica talebinde bulunmak oluyor.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarının göçmen olarak buldukları ÷lkeye entegre olmalarını hiçbir ÷lke istemez. Çünkü nihayet ÷lkeleriyle varolan bağlarından dolayı "döviz" gönderebilirler. Bu bağ kopmaya başladığı ölçüde, döviz gönderme işi de biter. Bundan dolayı, yurtdışındaki insanların kafalarıyla yaşadıkları ÷lkede olmaları, onları kendi ÷lkelerinde olmaktan yoksun bırakanlarca hiçbir zaman istenmez. Sonra, yaşıyor oldukları ÷lkedeki hakim sınıflar da bunların ÷lke işçi sınıfıyla entegre olmasını, bütünleşmesini istemez; çünkü, işçiler arasındaki ayrımlar ne kadar çoğaltılır, sınıf ne kadar bölünürse sömürü o kadar kolay yürütülür.

Sonuçta, yurtdışında yaşayanlar anlamında gündeme gelen sorun; birincisi yurtdışında bu insanların yaşadıkları ÷lkelerde, bir yabancılar sorununu ortaya çıkarır; ikincisi, bu insanların içinde yer aldıkları üretim sürecine göre, yaşadıkları ÷lkelerdeki sınıfın bir parçası olarak, sınıfsal sorun.

Aslında faydacılıktan azade bakıldığında, her yönüyle sorunun çözüm yeri, bu insanların şu an üzerinde yaşadıkları ve üretim sürecine katıldıkları ÷lkelerdir. Mesela sorunu Türkiye'den gelenler olarak değerlendirdiğimizde görürüz ki, öncelikle bu insanlar buldukları ÷lkelerde işçidirler. Dolayısıyla öbür sınıf kardeşleriyle beraber örgütlenmeleri gerek. Türkiye devrimci hareketinin (TDH) itirazlarına geçmeden önce belirtmeliyiz ki, bu göçmen işçiler, kendi ÷lkelerinde zaten işçi sayılmıyorlar. Onlar Türkiye'de parası çok olan Almancıdır. Dolayısıyla kendilerini Türkiye işçi sınıfının örgütü ve öncüsü olmaya aday gösterenlerin, Türkiye'de işçi olmayan (ve genel olarak Türkiye ölçeğinde küçük-burjuva olarak değerlendirilebilecek) bu kitleyi örgütleme çabaları, kendi teorilerine de ters olduğu gibi, ayrıca tutarsızlıktır da.

Ekim Yurtdışı Örgütü Temsilciler Konferansında MK temsilcisi, bu durumu konuşmasında şöyle belirtiyor: "Bir kere biz 'Avrupa'daki Türkiyeli işçiler' tanımlaması yapamayız. Avrupa'da 'Türkiyeli işçiler' değil, Avrupa'da Türk ve Kürt kökenli işçiler vardır. Çünkü onlar artık Avrupa işçi sınıfının bir parçasıdır. İşçi sınıfının mensubu olmak nedir? Belli bir üretim süreci içerisinde

işgücünü ücret karşılığında sermaye sahibi belli bir kapitaliste satmaktır. Bu satış süreci nerede gerçekleşiyor? Alman kapitalist ekonomisi bünyesinde. Ücretli işçi kimin ücretli işçisi? Almanya egemen sermayesinin. Kiminle birlikte çalışıyor Türkiye'den gelmiş Türk ve Kürt kökenli işçiler? Alman, Portekiz, İspanyol, Yugoslav, İtalyan çeşitli milliyetlerden öteki sınıf kardeşleriyle birlikte. Onlar Almanya'da ve örneğin Ford fabrikasında çalıştıkları için işçidirler. Dikkat edin, onlar Türkiye'ye gittikleri zaman işçi olmaktan çıkıyorlar. Türkiye koşullarında birer mülk sahibi küçük burjuvaya dönüşüyorlar. Dolayısıyla onlar Türkiye işçi sınıfının bir parçası değil, Alman işçi sınıfının bir parçasıdır.⁸

MK temsilcisi, bu doğru şeyleri söylemesine rağmen yanlış bir sonuca gitmekten de kendini alamıyor: "Burada sınıf tabanına dayanan M-L çizgide bir kardeş parti olsaydı, ..." diye devam ediyor. Ve MLPD'nin (Almanya Marksist Leninist Partisi), yabancı işçilerin, yabancı olmaktan kaynaklanan sorunlarına yeterince ilgi göstermediğini ve zaten kendileriyle ideolojik birliği de olmadığını belirtiyor.

Aslında açıkça söylemekten imtina edişinin nedenlerini yaratmaya çalışıyor. M-L çizgide olsaydı, bir de "sınıf tabanına dayanıyor" olma şartı aranacaktı. Bu da yetmeyecekti, yabancılıktan kaynaklanan sorunlara da "yeterince" ilgi göstermesi gerekecekti.. Oysa bunlar sorunun ikincil, üçüncül boyutlarıdır. Sorunun esası, bu insanların Almanya işçi sınıfının bir parçası olmasıdır. Kaldı ki bu insanlar Türkiye'de işçi değiller. Ancak buna rağmen, Ekim de onları örgütleme hakkını kendinde görebiliyor.⁹

Başka bir ifadeyle, sınıf eksenli örgütlenmenin önüne ulusal eksenli bir örgütlenme çıkarılıyor. Bu işçileri öbür sınıf kardeşlerinden farklı parti ve örgütlerde örgütleme mantığının kendisi -hem de üretimde yer

⁸ Ekim, S.151, 1996, s.9.

⁹ Ekim, yanlış sonuçlara (eklektik bir bakış açısıyla) ulaşsa bile, yurtdışı sorunlarını, her şeye rağmen inceleyen, irdeleyen ve bir şeyler üretme çabasında olma anlamında, kayda değer bir çaba sarfeden yegane Türkiyeli örgüttür.

almadıkları başka bir ülke devrimine göre- milliyetçilikle maluldür. Keza proleter enternasyonalizmiyle de hiçbir ilişkisi yoktur. Adı geçen ülkelerde komünist partilerin olmayışı ise hiç kimseyi buradaki işçi sınıfını başka bir ülkenin komünist partisinde örgütleme hakkı vermez. Bu çabanın kendisi, aslında adı geçen ülkede komünist partisinin kurulmasını engelleme çabasıdır.

Genel olarak TDH'nin yurtdışı örgütlenmesine dayanak yaptığı iddiaları şöyle sıralamak mümkündür: a) Bu insanlar her ne kadar burada işçi iseler de Türkiye ile halen sıkı bağları var. Bu, sınıfsal konumlarının önüne çıktığı sürece, bunları Türkiye merkezli örgütlemek gerek. b) Buna bağlı olarak, biz rgtlemesek onları Türk burjuvazisi ve gericiiler kapar. c) Bunlar Türkiyeli işçidirler, bu nedenle Türkiye işçi sınıfının bir parçasıdır. Bu nedenle kurtuluşları Türkiye devrimine bağlıdır. Çünkü, bunların buralara gelmesine Türkiye'deki rejim neden oldu. d) Buralarda (Almanya vs.) bir KP yok, varsa da sınıfla btnleşmiemiş veya ideolojik sakatlıklar taşıyor. e) Bu ülkelerin işçi sınıfında iř yok, oysa Türkiye devrim ülkesidir, onun için acil ihtiyaç oralara yardım olmalıdır, vs....

Deyim yerindeyse, amaç bu kitlenin olabildiğince, geldikleri ülkenin, geldikleri zamandaki kültürünü donmuş olarak korumak, koruyabilmektir. Bu başarıldığı ölçüde örgütler varlıklarını devam ettirebiliyorlar. Örgütler, gettoları yaşatmak için canlarını dişlerine takarak direniyorlar. Çünkü çıkarları bunu gerektiriyor.

Kaldı ki, işçi sınıfının bu bölüğü veya yabancılardan tamamı, buldukları ülkeye göre rgtlendiklerinde, siyasal eğilim olarak kendi ülkelerindeki davranışlarını srdrmyorlar. Tersine, sosyal konumları ve yabancılıkları onları sola yöneltiyor. Yani Türk ve Kürtler gettolarından çıktıkları ölçüde, politikayla soldan ilgileniyorlar.

Buna bir-iki örnek verelim: "... MLPD ile gerici ideolojilerin etkisi altındaki Türk işçileri arasında bazı yakınılaşmalar sağlanabiliyor. Köln'de bunun ilginç bir rneği vardır. Beraber sokak şenliği bile düzenlediler. Ama biz gidip orada bildiri dağıttığımız için, o işçiler

aynen MHP'liler gibi bize saldırdılar, bizi 'komünist' sayıp tepki gösterdiler. Oysa öte yandan, MLPD'nin adını-sanını bildikleri halde, onunla şenlik düzenleyebiliyorlardı."¹⁰

"Yıllardan beri Fransa'da bulunan bir arkadaş, Türkiyeli göçmenlerin ilginç bulduğu bir özelliğini şöyle belirtti: 'Türk sağcılar daha çok Fransız Komünist Partisi'ni destekler.' ... Almanya'daki Türkiyeliler (özellikle de sağ görüşlü olanlar), yapılan çeşitli araştırmalarda, eğer oy kullanma hakları olsaydı, Yeşiller ve sosyal demokratlara oy vereceklerini söylerlerdi."¹¹

Mart 1997'de Almanya'nın Hessen Eyaletinde yapılan yerel seçimlerde 15 Türk aday da belediye meclislerine seçildi; bunların 9'u Sosyal Demokrat Parti'den (SPD), 6'sı Yeşillerin listesinden seçime katılmışlardı.¹²

Danimarka'da yapılacak yerel seçimlere, belediye meclisleri üyesi aday olarak katılan 26 Türkten 15'i sosyal demokratların listelerinde, 9'u ise Yeşillerin listelerinde seçime katılıyor.¹³

Bonn (Almanya) hükümetinin, madencilere yaptığı desteği kesme planına karşı, maden işçilerinin başlattığı direnişte, Türkiyeli işçiler, Almanlarla en ön saflarda yürüyordu.¹⁴

Peki nedir TDH'nin yurtdışı faaliyeti ve örgütlenmesi?

Klasik örgüt modeli şöyle: Türkiye'de örgütün MK'sı¹⁵, Avrupa'da ise bir yurtdışı komitesi ve/ya bürosu, onun altında (tüm Avrupa'ya yayılmış) ülke örgütleri ve ülke yönetimlerine bağlı yerel örgütler. Bu modelle örtüşen, yatay ve dikey olarak birbirine bağlanmış

¹⁰ Ekim, S. 151, s.12.

¹¹ Engin Erkiner'in, 6.10.1997 tarihli 'Özgür Politika'daki makalesinden.

¹² 4 Mart 1997 tarihli Hürriyet Gazetesi.

¹³ 15.11.1997 tarihli Hürriyet Gazetesi.

¹⁴ 8 mart 1997 tarihli Hürriyet ve diğer gazeteler.

¹⁵ Hoş, çoğu MK veya MK'ların çoğunluğu yurtdışındadır. Onların, örgütün sürekliliğinin kesintiye uğramaması için "korunmaları" gerek.

dernekler, federasyonlar, konfederasyonlar. Yani nereden bakılırsa bakılsın, amacı Türkiye'de devrim yapmak olan birer küçük "enternasyonal" parti. Örgütün kendisi, ekonomik olarak yurtdışına bağımlı olduğundan, yurtdışı politikaları genel olarak "hep başarılı olma" olarak taltif edilir. Aslında pratikte de, yurtdışı örgütü daha büyük ve güçlüdür. Bunun örnek verilerini yukarıda sunduk. Öte yandan MK bir ülkeyi yönetirken, yurtdışı örgütü neredeyse bir düzine ülkeyi yönetiyor.

Ancak sonuçta yurtdışı çalışması Türkiye üzerinden idare ediliyor, böyle olunca da "Türkiye'de taraftarı olunan gruba ait bir yayın organı, ya da eylem haberi gelmeyince, buralarda aç, susuz, teorisiz, politikasız, dilsiz, kültürsüz ve de ahlaksız kalmaktadırlar. Avrupa'daki Türk solu, Avrupa'da şemsiye kullanıp kullanmayacağına, Türkiye'deki hava durumuna bakarak karar vermektedir."¹⁶

Yurtdışı faaliyetlerine gelince; öncelikle yayın dağıtımını yapmak, bağış kampanyaları örgütleyerek yürütmek, dernek faaliyetlerini devam ettirmek, "şehitleri"¹⁷ anma geceleri düzenlemek ve taraftarı olunan grubun çalışmalarını olduğu gibi yurtdışına aktarmak.

Bunlara ek olarak, enternasyonalist ilişkiler geliştirmek ve yurtdışında örgütlediği insanlardan kadrolaşanları Türkiye'ye aktarmak da öncelikli görevler

¹⁶ İbrahim Sevimli, "...", *Sosyalizm Sorunları/1*, 1994, s.61.

¹⁷ Birer dini ayin törenine dönüştürülen "şehitleri" anma gecelerinin yanında, "şehit"lik kavramı üzerinde de durmak gerek. Şehitlik dini bir kavramdır. Din uğruna savaşırken ölenlere şehit denir. Dinlerin kurucuları, insanları din uğruna savaşa sokarlarken, öte yandan onların en yüce dini mertebe olan şahadete ererek, cennete gideceklerini telkin ederlerdi. Çünkü asıl ve ebedi yaşam öbür dünyadadır. Asıl olan orada cennette bir yer edinebilmektir. Bunun için de şehit olmak gerek. Oysa bu idealist mantığın sosyalist saflarda yerinin olmaması gerek. Ancak teorik dayanaklardaki yetersizlik ve yeteneksizlik, beraberinde ikelliği de getirir. Bilimsel bir bilinçle donanamamışlık, toplumda var olan değer yargılarını böyle üzerinde düşünmeden savunmayı da beraberinde getirir. Devrimciler, sosyalistler şehit olmaz. Onlar, haklı, onurlu bir davanın kayıpları olarak tarihe kaydedilir. Bu konuda, değerlendirmesiyle tek doğru belirlemeye sahip olan *Maya* dergisini takdir ettiğimi de belirteyim.

arasındadır. Oysa komünist görülmeyen bir parti ve/ya örgütle enternasyonal ilişkileri geliştirmeyi belirlemenin kendisi tutarsızdır. Örgütlenme yaptığın ülkede, bir komünist örgüt varsa, senin orada örgütlenmenin mantığı ne? Yoksa olmayan bir örgütle ilişki kurmanın akıl dışılığını ileri sürmenin ne anlamı var? Ama önemli değil, durum idare edilmeli.

Yurtdışından gönderilen kadrolara gelince; ulusal hareketi bir tarafa bırakın (çünkü o, direkt cepheye gönderiyor) yurtdışından gönderilen hiçbir kadro, eğer cezaevinde değilse ve izne gider gibi gidip gelebilme olanağıyla¹⁸ gitmiyorsa, yurtdışına çıkma olanağını bulabildiği zaman, "mücadeleyi" bırakıp geri yurtdışına gidiyor. Tabii sadece bununla da kalmıyor, Türkiye'ye yurtdışının havasını taşıyarak, en azından yedi kuşaklık sülalesini de arkasından getiriyor. Bu noktadan sonra yeniden örgütler devreye girerek, yeni taraftar kazanmanın hatırına, referans sunuyorlar. İlginçtir, çok adamı olmayanlar, bunun ezikliğini duyuyor.

Sonuç yerine

TDH adını koymadığı, anlamadığı ve anlamaya da çalışmak istemediği bir tasfiye süreci yaşıyor.¹⁹ Sürecin şu anı maddi çıkar sağladığından sorun da yok gibi görünüyor. Nihayet gettoların varlığının sürdürülmesi için, birilerinin onun varlığını istiyor olması yetmiyor. Orada yaşayanlar da orada olmaktan rahatsız değil. Çünkü nihayet bu gettolar birer sosyal çevre görevi de görüyor. Bunlar olmasa, buralarda yaşayanlar kurda kuşa yem olur. Böyle olunca da herkes memnun, rahat ve huzur içinde görevlerini yerine getiriyor.

¹⁸ Cebine bir Avrupa ülkesi pasaportu koymuş olmanın güvencesiyle, istediği zaman yurtdışına çıkacağını garantiye almış olarak gidenler, gerçekten izne gider gibi gidip geliyorlar. Zaten örgütler de, oturumlarını öldürmeden gidip gelmenin doğruluğunu onaylıyor. Durum böyle olunca, "kadro" kafası bozulunca yurtdışına çıkıyor ve ardından çıktığını haber veriyor. Tabii bu, siyasal ahlaklarına bir hanel getirmiyor, çünkü, ne de olsa burada da örgüt var ve örgütün de adama ihtiyacı var.

¹⁹ Bu süreç de, beraberinde bir dağılma süreci getiriyor, ancak "Bu önemli değil, ne de olsa kalanlar da yeter. Ya hiç kimse olmasaydı ne yapardık?" misali, buna da 'şükür'.

